

Danskernes solvaner på solferier 2010

Danskernes solvaner på solferier 2010

Forfattere:

Anne Friis Krarup
Camilla Thorgaard (att. cth@cancer.dk – tlf. 35 25 75 90)
Christine Lind Behrens

Ansvarshavende: Anja Philip

Copyright ©

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba)
Februar 2010

Uddrag, herunder figurer, tabeller og kortere citater, er tilladt med kildeangivelse:
Krarup FA et al.
Danskernes solvaner på solferier 2010
Kræftens Bekæmpelse 2011

Forsidebillede: *Colorbox*

ISBN:

Kræftens Bekæmpelse: ISBN 978-87-7064-149-4

Rapporten findes udelukkende i elektronisk form på og er tilgængelig via
www.skrunedforsolen.dk

Forord

Hvert år rejser over én million danskere på ferie. Mange af dem besøger eksotiske rejsemål, hvor solen er betydelig stærkere end under danske himmelstrøg. Hver gang danskerne drager på ferie, hvor et af formålene er at dyrke solen og brune huden, udsætter de sig potentielt for en alvorlig sundhedsrisiko. Mange af de steder, hvor danskerne rejser på solferie til syden, er UV-indexet nemlig betydeligt højere end i Danmark – og solen er altså meget stærkere end vi kender det herhjemme.

Det kraftige bid i sydens sol kommer ofte bag de vinterblege danskere. Derfor er det afgørende, at de danske familier begynder at tænke solbeskyttelse ind som en naturlig del af den gode ferie.

Desværre viser nærværende undersøgelse, at mange danskere oplever at blive solskoldet på deres ferie sydpå. Hver femte person, der deltog i undersøgelsen, rapporterede, at de blev solskoldet på solferien i 2010, og endnu værre så det ud for nogle af de yngre aldersgrupper, hvor helt op til 40 % af de 15-19-årige blev solskoldede. Det er stærkt bekymrende, fordi hver eneste solskoldning øger risikoen for modermærkekræft og almindelig hudkræft betydeligt. Jo flere skoldninger, jo større risiko for, at man får kræft i huden.

UV-stråling i barndommen øger risikoen for at udvikle modermærkekræft senere i livet. Det er derfor vigtigt, at børn og unge undgår solskoldninger og for meget UV-stråling på solferien.

Hvert år registreres mere end 9.000 nye tilfælde af kræft i huden i Danmark. Det svarer til ca. 25 personer hver dag eller populært sagt ”en skoleklasse om dagen”. Og tendensen er støt stigende. Størstedelen af disse tilfælde kunne stor set være undgået gennem en fornuftig omgang med solen. Der er derfor god grund til at sætte fokus på, hvordan man omgås solen med sund fornuft på solferien.

København, februar 2011

Anja Philip, projektchef for Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens Solkampagne ”Skru ned for solen mellem 12 & 15”.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	3
Sammenfatning	4
Indledning	6
Kræft i huden.....	6
Forebyggelse af kræft i huden.....	6
Resultater	8
Solferie og solskoldninger	8
Solbadning på solferie	9
Solrådene på solferie	10
Børn på solferie.....	12
Metode	14
Litteraturliste.....	17

Sammenfatning

Denne rapport giver et billede af danskernes solvaner på solferier i 2010. Formålet er at få mere viden om danskernes solvaner, når de rejser på solferie, så de mest hensigtsmæssige initiativer til forebyggelse af kræft i huden kan igangsættes. Rapporten bygger på resultaterne fra en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse med 4.156 respondenter i alderen 15-64 år¹. Undersøgelsen blev gennemført i september måned 2010 som en årlig monitorering af danskernes solvaner på solferier², hvilket gør det muligt at følge danskernes solvaner henover tid.

Solferie og solskoldninger

Mere end fire ud af ti af de 15-64-årige respondenter (43 %) har været på solferie inden for de seneste 12 måneder – defineret som rejser sydpå, hvor respondenterne samtidig har været ude i solen. Det underbygger det væsentlige i, at Solkampagnen fokuserer på at forebygge, at danskerne udsættes for overdreven UV-stråling netop på solferier.

Solskoldninger er en velkendt risikofaktor for kræft i huden³. Undersøgelsen viser, at en femtedel (22 %) af de respondenter, der har været på solferie, blev solskoldede på solferien, hvilket er lidt færre end i hhv. 2008 og 2009 (25 %). Det er især de yngre aldersgrupper, der oplever solskoldninger, når de er på solferie i udlandet. F.eks. angav 40 % af de 15-19-årige, der har været på solferie, at de blev solskoldet på ferien.

Solbadning

To tredjedele af de 15-64-årige respondenter (67 %) solbader, når de tager på solferie, hvilket svarer til niveauet for 2009 (68 %). Det er specielt kvinderne og de yngste aldersgrupper, der solbader på solferien.

Kampagnens solråd

Langt de fleste af undersøgelsens 15-64-årige respondenter, der var på solferie i 2010, fulgte ofte eller sommetider rådet om at søge skygge (93 %), bruge solcreme (91 %) og tøj, som dækker krop, overarme og lår (63 %). Kun en tredjedel af de adspurgte (36 %) brugte solhat på deres ferierejse sydpå.

Børn på solferien

Fire ud af ti af forældrene (42 %) angiver, at deres ældste hjemmeboende barn under 18 år har været på ferierejse og været ude i solen inden for de seneste 12 måneder.

¹ Undersøgelsen er overordnet repræsentativ på køn, alder og geografi (region). Dog er 15-19-årige mænd fra hhv. Region Sjælland, Region Midtjylland og Region Nordjylland underrepræsenteret i forhold til Danmarks Statistik (jf. metodeafsnit).

² Siden 2007 har Solkampagnen gennemført årlige monitoreringer af danskernes solvaner både i Danmark og på solferier

³ Elwood & Jopson 1997

Børnenes alder har stor betydning for, hvorvidt de solbader, når de er på solferie. Blandt de 0-6-årige har 2 % ifølge forældrene solbadet på solferien i 2010, mens andelen er 22 % for de 7-12-årige og 61 % for de 13-18-årige.

En fjerdedel af de forældre (25 %), der angiver, at deres yngste barn under 18 år har været solskoldet i løbet af 2010, oplyser, at barnet blev solskoldet på solferie i udlandet.

Rapportens resultater kommer til at indgå i en samlet rapport om danskernes solvaner, der offentliggøres i maj 2011.

Indledning

Kampagnen ”Skrud ned for solen mellem 12 & 15” er iværksat i 2007 i et samarbejde mellem TrygFonden og Kræftens Bekæmpelse med det formål at forebygge kræft i huden gennem en række forskellige initiativer. Kræft i huden forårsages af for megen eksponering for UV-stråling, som både findes i den naturlige sol og solarier. Solkampagnen arbejder for, at danskerne udsættes for mindre UV-stråling ved at skabe adfærdsmæssige og strukturelle forandringer og arbejder samtidig ud fra antagelsen om, at danskerne primært udsættes for overdreven UV-stråling inden for de tre risikozoner; den danske sommer, solariet og ferierejser.

Kræft i huden

’Kræft i huden’ dækker over flere forskellige sygdomme, som kan inddeles i to hovedtyper:

- Modermærkekræft
- Almindelig hudkræft

I Danmark lever over 100.000 mennesker, der på et tidspunkt, har fået konstateret ”kræft i huden”⁴, og hvert år registreres mere end 9.000 nye tilfælde af kræft i huden. Af disse udgør modermærkekræft ca. 1350⁵. Modermærkekræft betragtes som den mest alvorlige og aggressive type kræft i huden. Ca. 18 % af mændene og 9 % af kvinderne, der har fået konstateret modermærkekræft, dør af sygdommen inden for 5 år⁶. Antallet af nye tilfælde af kræft i huden er støt stigende, og over de sidste 30 år er antallet tredoblet blandt kvinder og mere end fordoblet blandt mænd. Modermærkekræft er en af de kræftformer, der er i størst stigning i Danmark og er blevet den hyppigste kræftform blandt yngre mennesker i aldersgruppen 15-34 år⁷. Når vi sammenligner antallet af nye tilfælde af modermærkekræft i Danmark med tilfældene i andre lande, ser vi, at Danmark er højt placeret, idet vi ligger på en international fjerdeplads i antal nye tilfælde af modermærkekræft⁸.

Forebyggelse af kræft i huden

UV-stråling er hovedårsagen til udviklingen af kræft i huden, idet 50-90 % af samtlige tilfælde af kræft i huden direkte kan tilskrives UV-stråling⁹. UV-stråling kommer fra solen, men kan også komme fra elektriske apparater som f.eks. solarier. UV-stråling er nødvendig for alt liv på jorden, men der er samtidig evidens for, at UV-stråling er kræftfremkaldende¹⁰.

⁴ Specialberegning af kræft i huden på NORDCAN-data for udgangen af 2008 baseret på Det Danske Cancerregister

⁵ Specialberegning af kræft i huden på NORDCAN-data for 2004-2008 baseret på Det Danske Cancerregister

⁶ Storm et al. 2010

⁷ Specialberegning af kræft i huden på NORDCAN-data for 2004-2008 baseret på Det Danske Cancerregister

⁸ Ferlay et al. 2010

⁹ World Health Organisation 2009

¹⁰ World Health Organisation 1997

Risikoen for at udvikle kræft i huden stiger med antallet af solskoldninger¹¹, og ens livstidsdosis af UV-stråling¹². Derudover er der flere forskellige risikofaktorer for udviklingen af kræft i huden. For det *første* har hudtypen betydning: Jo lysere hud, jo større risiko. For det *andet* har arvelige faktorer så som antal nævi¹³ og kræft i huden i den nærmeste familie en betydning¹⁴.

Børn og unge er særligt udsatte, når de udsættes for UV-stråling, og UV-stråling i barndommen øger risikoen for at udvikle modermærkekræft senere i livet¹⁵.

Forebyggelse af kræft i huden handler derfor om at begrænse eksponeringen for UV-stråling. For de fleste danskere handler det om at undgå en uhensigtsmæssig adfærd, når solen skinner om sommeren i Danmark og på ferierejser sydpå samt at undgå solarier. Soleksponering kan også påvirkes af rammerne. F.eks. kan børns soleksponering påvirkes af, om der er mulighed for at lege i skyggen på legepladser, samt om de er beskyttede af solcreme og beklædning.

¹¹ Elwood & Jopson 1997

¹² Diepgen & Mahler 2002

¹³ Modermærker

¹⁴ Marks 2000

¹⁵ Armstrong & Krickler 1996

Resultater

Solferie og solskoldninger

Fire ud af ti respondenter har været på solferie

Mere end fire ud af ti af undersøgelsens respondenter (43 %) har været på solferie inden for de seneste 12 måneder.

Tabel 1. Tænk tilbage på de seneste 12 måneder. Har du været sydpå - f.eks. Spanien, Tyrkiet, Thailand, og været ude i solen?

	Procent
Ja	43,2 %
Nej	56,3 %
Ved ikke	0,5 %
Total	100 % (n=4.156)

Vi har valgt, at bruge *forbrændt/solskoldet* som indikator for, om man har en risikofyldt soladfærd, fordi der er evidens for, at der er en sammenhæng mellem solskoldninger og risikoen for at få kræft i huden¹⁶.

Der kan være forskellige opfattelser af, hvad det vil sige at være forbrændt/solskoldet. Derfor har vi valgt at inkludere en definition af forbrændt/solskoldet i spørgeskemaet:

”Ved forbrændt/solskoldet forstås enhver form for rødme, ubehagelighed, smerte eller blære på huden, der varer længere end 12 timer efter ophold i solen”

Blandt de respondenter, som har været på solferie i 2010, har mere end en femtedel (22 %) oplevet at blive solskoldet på deres solferie, hvilket er lidt færre end i 2008 og 2009 (25 %) ¹⁷.

Tabel 2. Hvor blev du forbrændt/solskoldet? På solferie i udlandet; blandt respondenter, der har været på solferie i 2008, 2009 og 2010.

	2008	2009	2010
Ja	24,7 %	25,4 %	21,5 %
Nej	75,3 %	74,2 %	78,5 %
Total	100 % (n=1905)	100 % (n=1908)	100 % (n=1796)

Der er ingen kønforskel i andelen, som har oplevet at blive solskoldet på solferien (tal fremgår ikke af tabel).

¹⁶ World Health Organisation 1997

¹⁷ Når der justeres for hhv. køn, alder, hudtype og uddannelse er der stadig et signifikant fald i andelen, der har oplevet at blive solskoldet på solferie i perioden 2008-2010.

De yngste bliver i højere grad solskoldet på solferie

Det er i højere grad de yngre aldersgrupper, der bliver solskoldet på solferien. For eksempel angiver 40 % af de 15-19-årige, at de er blevet forbrændt eller solskoldet på deres solferie, sammenlignet med 24 % af de 30-39-årige og 8 % af de 50-65-årige.

Tabel 3. *Hvor blev du forbrændt/solskoldet? På solferie i udlandet; blandt respondenter, der har været på solferie i 2010.*

	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-64 år
Ja	40,4 %	30,2 %	23,8 %	20,5 %	8,1 %
Nej	59,6 %	69,8 %	76,2 %	79,5 %	91,9 %
Total	100 % (n=198)	100 % (n=344)	100 % (n=369)	100 % (n=365)	100 % (n=530)

Solbadning på solferie

De fleste solbader, når de er på solferie

To tredjedele af undersøgelsens respondenter (67 %), som tager på ferierejser, angiver, at de solbader i løbet af deres ferie, hvilket er på niveau med i 2009 (68 %).

Tabel 4. *På den/de pågældende ferierejse(r), solbadede du - dvs. var i solen for at blive brun?*

	Procent
Ja	66,7 %
Nej	33,1 %
Husker ikke	0,2 %
Total	100 % (n=1.796)

Der er en kønsforskel i, hvorvidt man solbader på solferier, idet 72 % af kvinderne, der tager på solferier, solbader sammenlignet med 61 % af mændene (tal fremgår ikke af tabel). Ligeledes finder vi, at de yngre aldersgrupper i højere grad solbader på solferier. For eksempel angiver 79 % af de 15-19-årige, der rejste på solferie i 2010, at de solbadede sammenlignet med 68 % af de 30-39-årige og 54 % af de 50-65-årige (jf. tabel 5)

Tabel 5. *På den/de pågældende ferierejse(r), solbadede du - dvs. var i solen for at blive brun?*

	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-64 år
Ja	78,8 %	73,1 %	67,5 %	72,3 %	53,8 %
Nej	21,2 %	26,6 %	32,5 %	27,7 %	45,8 %
Husker ikke	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,4 %
Total	100 % (n=198)	100 % (n=334)	100 % (n=369)	100 % (n=365)	100 % (n=530)

Solrådene på solferie

De af undersøgelsens respondenter, der har været på solferie i 2010, er blevet spurgt, om de fulgte kampagnens solråd på solferien.

Tabel 6. På den/de ferierejser du har været på i de seneste 12 måneder.

	Søgte du skygge?	Brugte du solhat?	Brugte du tøj, der dækker krop, overarme og lår?	Brugte du solcreme?
Ja, ofte	43,2 %	17,8 %	19,8 %	71,9 %
Ja, sommetider	50,2 %	18,2 %	42,7 %	19,0 %
Nej	6,7 %	64,1 %	37,5 %	9,1 %
Total	100 % (n=1.796)	100 % (n=1.796)	100 % (n=1.796)	100 % (n=1.796)

Langt de fleste (93 %) fulgte rådene om at søge skygge på deres ferierejse, bruge solcreme (91 %) og tøj, der dækkede krop, overarme og lår (63 %). Kun en tredjedel (36 %) brugte solhat.

Kvinder og mænd følger solrådene forskelligt på deres ferierejser

Undersøgelsen viser, at mænd og kvinder efterlever visse af solrådene forskelligt, når de rejser på solferier. Der er markeret med stjerne* ud for de solråd, som mænd og kvinder efterlever forskelligt. For eksempel brugte 80 % af kvinderne ofte solcreme, sammenlignet med 64 % af mændene, som til gengæld i højere grad brugte solhat. Endvidere er der tendens til, at mændene i lidt højere grad ofte brugte tøj, der dækker krop, overarme og lår. Til gengæld søgte mænd og kvinder skygge i samme omfang.

Tabel 7. Hvis du er på ferierejse i udlandet på solrige steder. Mænd.

	Søger du skygge?	Bruger du solhat?*	Bruger du tøj, der dækker krop, overarme og lår?	Bruger du solcreme?*
Ja, ofte	41,1 %	22,1 %	22,1 %	63,7 %
Ja, sommetider	51,4 %	20,2 %	40,9 %	23,3 %
Nej	7,5 %	57,7 %	36,9 %	13,0 %
Total	100 % (n=867)	100 % (n=867)	100 % (n=867)	100 % (n=979)

Tabel 8. Hvis du er på ferierejse i udlandet på solrige steder. Kvinder.

	Søger du skygge?	Bruger du solhat?*	Bruger du tøj, der dækker krop, overarme og lår?	Bruger du solcreme?*
Ja, ofte	45,1 %	13,7 %	17,7 %	79,5 %
Ja, sommetider	49,0 %	16,3 %	44,2 %	15,1 %
Nej	5,9 %	70,1 %	38,1 %	5,8 %
Total	100 % (n=929)	100 % (n=929)	100 % (n=929)	100 % (n=929)

Alder spiller stor rolle i forhold til efterlevelsen af solråd på solferien

Alder spiller også en rolle for, hvorvidt man efterlever solrådene på ferierejsen. Generelt bruger de yngste aldersgrupper i mindre omfang skygge, solhat og solcreme sammenlignet med de ældre aldersgrupper.

Skygge

Der er flere af de ældre respondenter, der svarer, at de søgte skygge, når de er på ferier sydpå, idet halvdelen af de 50-64-årige (50 %) angiver, at de ofte søger skygge sammenlignet med en tredjedel af de 15-19-årige (32 %).

Tabel 9. Hvis du er på ferierejse i udlandet på solrige steder. Søger du skygge?

	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-64 år
Ja, ofte	32,3 %	40,4 %	43,1 %	42,2 %	49,6 %
Ja, sommetider	57,6 %	53,6 %	49,9 %	49,6 %	45,8 %
Nej	10,1 %	6,0 %	7,0 %	8,2 %	4,5 %
Total	100 % (n=198)	100 % (n=334)	100 % (n=369)	100 % (n=365)	100 % (n=530)

Solhat

Brug af solhat på solferien bliver også mere populært med alderen. Halvdelen af de 50-64-årige (49 %) brugte ofte eller sommetider solhat på solferien sammenlignet med 22 % af de 15-19-årige.

Tabel 10. Hvis du er på ferierejse i udlandet på solrige steder. Bruger du solhat?

	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-64 år
Ja, ofte	9, %	9,0 %	17,6 %	14,0 %	29,2 %
Ja, sommetider	13,1 %	14,4 %	19,8 %	20,0 %	20,0 %
Nej	77,8 %	76,6 %	62,6 %	66,0 %	50,8 %
Total	100 % (n=198)	100 % (n=334)	100 % (n=369)	100 % (n=365)	100 % (n=530)

Tøj

Der er ikke betydelig aldersforskel i andelen, der brugte tøj, der dækkede krop, overarme og lår på solferien.

Tabel 11. Hvis du er på ferierejse i udlandet på solrige steder. Bruger du tøj, der dækker krop, overarme og lår?

	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-64 år
Ja, ofte	14,6 %	23,4 %	18,4 %	16,7 %	22,6 %
Ja, sommetider	44,9 %	44,3 %	42,3 %	42,5 %	41,1 %
Nej	40,4 %	32,3 %	39,3 %	40,8 %	36,2 %
Total	100 % (n=198)	100 % (n=334)	100 % (n=369)	100 % (n=365)	100 % (n=530)

Solcreme

Syv ud af ti af de 15-19-årige respondenter (70 %) brugte ofte solcreme på solferien i 2010. Andelen, der brugte solcreme, på solferien stiger med alderen op til de 40-49-årige, hvorefter andelen falder igen.

Tabel 12. Hvis du er på ferierejse i udlandet på solrige steder. Bruger du solcreme?

	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-64 år
Ja, ofte	70,2 %	74,0 %	79,4 %	77,8 %	61,9 %
Ja, sommetider	18,2 %	19,8 %	13,6 %	15,3 %	25,3 %
Nej	11,6 %	6,3 %	7,0 %	6,8 %	12,8 %
Total	100 % (n=198)	100 % (n=334)	100 % (n=369)	100 % (n=365)	100 % (n=530)

Børn på solferie

De af undersøgelsens respondenter, der har angivet, at de har et eller flere hjemmeboende børn under 18 år, er blevet spurgt om, hvorvidt deres ældste barn har været på solferie i 2010. Fire ud af ti af forældrene (42 %) angiver, at deres ældste barn har været på ferierejse og været ude i solen.

Tabel 13. Tænk tilbage på de seneste 12 måneder. Har dit barn været på ferierejse - f.eks. Spanien, Tyrkiet, Thailand, og været ude i solen? Hvis du har flere børn, beder dig besvare spørgsmålet med udgangspunkt i dit ældste barn under 18 år.

	Procent
Ja	41,8 %
Nej	57,4 %
Husker ikke	0,9 %
Total	100 % (n=1.370)

Solbadning på solferien

De forældre, der har angivet, at deres barn har været på solferie i 2010, er efterfølgende blevet spurgt om, hvorvidt deres barn solbadede på den eller de pågældende ferierejser. Knap fire ud af ti forældre (37 %) angiver, at deres ældste barn under 18 år solbadede på ferierejsen.

Tabel 14. På den/de pågældende ferierejse(r) solbadede dit barn – dvs. var i solen for at blive brun? Hvis du har flere børn, beder vi dig besvare spørgsmålet med udgangspunkt i dit ældste barn under 18 år?

	Procent
Ja	36,9 %
Nej	62,2 %
Husker ikke	0,9 %
Total	100 % (n=548)

Børnenes alder har stor betydning for, hvorvidt de solbader, når de er på solferie. Blandt de 0-6-årige har 2 % solbadet på solferien i 2010, mens andelen er 22 % for de 7-12-årige og 61 % for de 13-18-årige.

Tabel 15. På den/de pågældende ferierejse(r) solbadede dit barn – dvs. var i solen for at blive brun? Hvis du har flere børn, beder vi sig besvare spørgsmålet med udgangspunkt i dit ældste barn under 18 år? Fordelt på alder for ældste barn.

	0-6 år	7-12 år	13-18 år
Ja	2,4 %	22,4 %	61,2 %
Nej	97,6 %	77,6 %	36,9 %
Husker ikke	0,0 %	0,0 %	1,9 %
Total	100 % (n=124)	100 % (n=156)	100 % (n=268)

Solskoldninger på solferien

De forældre, der har angivet, at deres barn er blevet solskoldet i løbet af sommeren 2010, er efterfølgende blevet spurgt om, hvorvidt deres yngste barn under 18 år blev solskoldet på solferien. En fjerdedel af forældrene (25 %) angiver, at deres barn blev solskoldet på deres solferie.

Tabel 16. Hvor var dit barn henne, da det blev solskoldet? På solferie i udlandet. Hvis du har flere børn, beder dig besvare spørgsmålet med udgangspunkt i dit yngste barn under 18 år?

	Procent
Ja	24,9 %
Nej	75,1 %
Total	100 % (n=410)

Ud af alle forældre med hjemmeboende børn under 18 år angiver 7 % at deres yngste barn er blevet solskoldet på solferie (tal fremgår ikke af tabel).

Metode

Undersøgelsen blev foretaget som en online spørgeskemaundersøgelse (CAWI) fra den 2. september til den 29. september 2010 blandt 15-64-årige. Undersøgelsen blev foretaget blandt medlemmer af Userneeds' Danmarkspanel.

Målgruppe, screening og invitation

Undersøgelsen blev gennemført blandt 15-64-årige danskere. Der blev kun inviteret personer, der opfyldte målgruppekriteriet om at være mellem 15 og 64 år. Undersøgelsen er gennemført ved brug af kvoter. Kvoterne blev lavet ud fra et opstillet repræsentativitetskrav til undersøgelsen og var baseret på oplysninger om sammensætningen af den danske befolkning fra Danmarks Statistik. Kvoterne blev defineret ud fra den specifikke gruppes profil (f.eks. mænd, 15-19 år, der bor i Region Syddanmark). Hver kvote blev indstillet til at lukke, når der var nok svar fra den givne profil. Deltagerne blev inviteret pr. mail. Inviterede deltagere, der ikke deltog, blev påmindet. I alle mails de modtog, både i invitationer og påmindelser, blev deltagerne gjort opmærksomme på, at undersøgelsen var et samarbejde mellem Userneeds, Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden, samt at de deltog i en lodtrækning om gavekort.

Repræsentativitet

Undersøgelsens deltagere udgør et overordnet repræsentativt udsnit af den danske befolkning mellem 15 og 64 år. Datamaterialet er ikke blevet vejret. Datamaterialet er interlocked national repræsentativt på køn, alder og regioner. Derudover er datamaterialet samlet set nationalt repræsentativt fordelt på uddannelse og civilstand. Der blev anvendt en tolerance på 5 % afvigelse, forstået som, at antallet af svar i datamaterialet maksimalt måtte afvige 5 % fra den nationalt repræsentative sammensætning. Der var 3 grupper, som afveg mere end 5 % fra den nationalt repræsentative sammensætning ud af 68 kvoter¹⁸. Dermed kan det konkluderes, at undersøgelsen af danskernes solarievaner overordnet er national repræsentativ.

¹⁸. Der er tale om følgende tre kvoter: Mænd, Region Sjælland, 15-19 år (87 % af svarene er indsamlet); Mænd, Region Midtjylland, 15-19 år (74 % af svarene er indsamlet); Mænd, Region Nordjylland, 16-19 år (50 % af svarene er indsamlet).

Svarprocent

Der er i alt blevet inviteret 24.136 personer til undersøgelsen. 93 % af disse personer er medlem af Userneeds Danmarkspanel, de resterende 7 % er medlemmer af Userneeds godkendte samarbejdspartneres paneler hhv. Research Now og YouGov.

I alt 5.902 respondenter har påbegyndt spørgeskemaet (svarprocent = 24 pct.). Ud af de 5.902 personer, der har påbegyndt spørgeskemaet, har 625 ikke besvaret hele spørgeskemaet, mens 5.277 personer har besvaret hele spørgeskemaet (svarprocent = 22 pct.).

Tabel 17. Svarprocenter

	Antal personer	Svarprocent
Inviterede til undersøgelsen	24.136	
Påbegyndt spørgeskemaet	5.902	24 %
Gennemførte interviews	5.277	22 %
Delvist gennemførte interviews	625	

Panelundersøgelser og bortfaldsproblematik

Det er almindeligt for større spørgeskemaundersøgelser at forholde sig til bortfaldet. Idet vores undersøgelser er baseret på webinterview blandt respondenter, der er udtrukket fra et panel, er der imidlertid andre kriterier for at vurdere kvaliteten af undersøgelsen.

Webinterview er nyere end eksempelvis postale interview og telefoninterview og har indtil for få år siden været set på med skepsis i forhold til at foretage befolkningsrepræsentative undersøgelser. Der er imidlertid sket en positiv udvikling i kvaliteten af webundersøgelser. Til dels fordi langt størstedelen af danskerne er jævnlige internetbrugere, til dels fordi man har fået større erfaring med kvalitetsdimensionerne i webinterviewet.

Når vi vurderer kvaliteten af panelet, ser vi på, om det er godt opbygget og vedligeholdt. Det indebærer i praksis, at panelet skal være tilstrækkeligt stort, at der ikke må være sket selvrekuttering til panelet, at der skal være faste procedurer for vedligeholdelsen og at der tages hånd om de panelmedlemmer, der svarer på alle undersøgelser eller aldrig svarer.

Kvalitetsdimensionerne for webundersøgelser er hovedsageligt procedureafhængige snarere end substantielle (f.eks. svarprocent), som det er tilfældet ved telefoniske og postale undersøgelser. Dette er ikke ensbetydende med, at svarprocenten for webundersøgelser er ligegyldig. En webundersøgelse med meget lav svarprocent vil lide under en bortfaldsproblematik, ligesom det er tilfældet for alle typer af undersøgelser.

De anvendte webpaneler i de fem undersøgelser opfylder alle kravene i forhold til deres opbygning, vedligeholdelse, størrelse, rekruttering og håndtering af panelister. Svarprocenten i 2010 var på 22 %, hvilket dog er lidt under normalen.

Spørgeskemaet

Det spørgeskema, der er blevet brugt i undersøgelsen, er delvist udviklet på baggrund af et spørgeskema, der blev brugt i undersøgelsen ”Danskernes Solvaner” i 1994, 1999 og 2004. På baggrund af dataindsamlingerne i 2007 er spørgeskemaet blevet korrigeret en smule i 2008, 2009 og 2010.

Måling af individuel solbeskyttelse

Selvrapporeret adfærd er det mest brugte i undersøgelser af folks adfærd i solen, og det er også denne metode, der er brugt i dataindsamlingen til denne rapport. Selvom det er almindeligt at spørge ind til folks sædvanlige eller typiske adfærd¹⁹, er der naturligvis nogle problemer forbundet med sådanne spørgsmål. F.eks. kan det for respondenterne være svært at angive, hvad deres typiske soladfærd er. Ligesom ved lignende livsstilsundersøgelser, kan man have en tendens til at svare det, som man oplever som mest socialt acceptabelt.

Ved spørgeskemaundersøgelser, hvor spørgsmålene er stillet retrospektivt, f.eks. således, at folk er blevet bedt om at huske deres soladfærd på solferier i løbet af året, vil der være en risiko for afvigelser i svarene i forhold til respondenternes egentlige adfærd. Spørgsmålet er, om folk virkelig kan huske, hvad der er sket i løbet af året på det tidspunkt, hvor de var på solferie. Adams et al. 2009 har fundet, at tidspunktet, hvor man spørger folk retrospektivt om deres soladfærd, har betydning for, hvordan respondenter svarer på spørgsmål om deres solbeskyttelsesstrategier i løbet af sommeren²⁰.

Ideelt set burde de selvrapporerede data om solbeskyttelse og solexponering have været komplementeret af mere objektive metoder, som eksempelvis observationsstudier eller egentlige undersøgelser af huden²¹.

Analyser

Alle analyser er blevet gennemført i SPSS/ PASW Statistics 18.0. Til alle analyser, der er blevet udarbejdet for at vurdere, om der er forskel mellem grupper f.eks. køn, alder og forældre, er der blevet anvendt χ^2 -tests med et 95 % konfidens interval.

¹⁹ Glanz og Mayer 2005

²⁰ Adams et al. 2009

²¹ Glanz og Mayer 2005

Litteraturliste

Adams MA, Mayer JA, Bowen DJ, Ji M. Season of interview and self-report of summer sun protection behaviours. *Cancer Causes Control* 2009; 20:153-62.

Armstrong BK & Krickler A. Epidemiology of sun exposure and skin cancer. *Cancer surveys* 1996;126:133-53.

Diepgen TL. & Mahler V. The epidemiology of skin cancer. *British Journal of Dermatology* 2002; 146 (suppl. 61): 1-6.

Elwood JM. & Jopson J. Melanoma and sun exposure: An overview of published studies. *International Journal of Cancer* 1997; 73; 198-203.

Ferlay J, Shin HR, Bray F, Forman D, Mathers C and Parkin DM. GLOBOCAN 2008, Cancer Incidence and Mortality Worldwide: IARC CancerBase No. 10 [Internet]. Lyon, France: International Agency for Research on Cancer; 2010. Available from <http://globocan.iarc.fr>:

Glanz K & Mayer JA. Reducing UVR exposure to prevent skin cancer: Methodology and measurement. *American Journal of Preventive Medicine* 2005; 29:131-142.

Marks R. Epidemiology of melanoma. *Clin Exp Dermatol* 2000; 25: 459-63

Storm HH, Gislum M, Kejs AMT, Engholm G. Overlevelse af danske kræftpatienter 1995-2006. *Ugeskr laeger* 2010 April

World Health Organisation 2009: Ultraviolet radiation and human health. Fact sheet N 305. December 2009. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs305/en/print.html>

World Health Organisation 1997: The International Agency for Research on Cancer. IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans. Volume 55. Solar and Ultraviolet Radiation. Summary of Data Reported and Evaluation. Last updated 11 November 1997.